

# CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

## A B O N A M E N T U L

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei  
6 luni . . . . . 20  
3 luni . . . . . 10  
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

**Apare de două ori pe săptămână  
sub redacțiunea unui comitet**

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

**Redacția & Administrația**  
București, CALEA RAHOVEI

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98—

## S U M A R

— Asupra aplicării și întinderii art. 449 codul civil, de d-l avocat I. Gr. Periețeanu;

### JURISPRUDENȚĂ:

Casație s. I: *Soc. anonimă „Adevărul” cu Ministerul de Interne* (Despre actele de guvernământ, caracterul lor și rezervarea lor puterii suverane a Statului. — Pentru asemenea acte guvernul nu poate fi tras la răspundere înaintea instanțelor judecătorești) cu o Notă de d-l profesor Anibal Teodorescu;

— Casație s. III: *Maria Valerianu ș. a. cu Nicolae Tudor* (Dacă un scris funciar, ce fusese furat, a fost constituit în gaj cuiva fără borderou și de o persoană ce nu-l era cunoscută, împrejurări din care instanța de fond își poate face convingerea că creditorul gajist cunoștea viciul posesiunii deținutului în momentul de punere în gaj a titlului, proprietarul celui scris funciar poate să-l revendice pe calea unei acțiuni principale conform principiilor dreptului comun prevăzut de art. 1909 codul civil, fără a i se putea opune lipsa publicărilor prescise de art. 1 și 2 din legea titlurilor la purtător din anul 1893);

— Judecătoria ocolului Brănești-Romanați: *Badea I. Vărtosu cu Petre I. Voiculescu* (Terțul care voește să se prevaleze contra cumpărătorului de lipsa de transcripțiune, trebuie ca el însuși să fie în regulă față de lege, adică să aibă transcris titlul său).

## Rezumatele Jurisprudenței Curții noastre de Casație

*Casație s. I: No. 1: Testament mistic.* — Formalitățile cerute de art. 864 c. civ., sub pedeapsă de nulitate. — Dacă se pot crea și alte nulități care nu sunt prevăzute formal de lege. — Dreptul judecătorești de a constata celelalte formalități cerute de legea autentificării actelor prin osebit proces-verbal, iar nu numai prin actul de subscripțiune al testamentului. — Art. 864 c. civ.; No. 2: Lege asupra drepturilor proprietarilor. — Pronunțarea deciziunii Curții de apel în camera de consiliu, spre deosebire de dreptul comun. — Plata chiriei la domiciliul locatarului sau la acela al locatarului. — Chestiune de interpretare. — Art. 12 și 13 din legea proprietarilor și 86 pr. civ.

*Casație s. II: No. 1: Executarea unei hotărâri de împărțeală.* — Imobil stăpânit de un terțiu ce n'a participat la împărțeală. — Contestație. — Admisibilitate; No. 2: Tribunale consulare române. — Competința lor de a judeca, în materie corecțională pe conaționali lor, conform tratatelor și uzurilor locale. — Dreptul de apel la Curtea de apel din București. — Furt cu efracție săvârșit de un minor român în Egipt. — Sentința scrisă în limba franceză. — Validitatea ei. — Constituirea tribunalului fără procuror. — Art. 104 și 121 din regulamentul consular și art. 23 din legea Minist. de Externe; No. 3: Amenințare prin grai. — Însotirea ei de o condiție. — Delict prev. de art. 237 c. penal.

*Casație s. III: No. 1: Taxe succesoriale.* — Obligația moștenitor-

rului de a declara averea rămasă. — Nefacerea declarației. — Contravenție. — Prescrierea ei. — Colateral ce n'a fost pus în posesie prin tribunal. — Punctul de plecare al prescripției. — Actul public sau cu dată certă. — Dovedirea acestui act de către moștenitor. — Art. 98 al. 4 l. timbrului; No. 2: Timbru și înregistrare. — Contravenție. — Proces-verbal. — Dreptul de apel la tribunal. — Termen de 15 zile. — Curgerea termenului dela comunicarea făcută prin administrație iar nu prin poartă. — Art. 78, 79 și 66 l. timbrului; No. 3: Timbru. — Apel insuficient timbrat. — Plata amendei și completarea timbrului la prima zi de înfățișare. — Ce se înțelege prin prima zi de înfățișare. — Art. 26 și 52 l. timbrului.

## Asupra aplicării și întinderii art. 449 c. civ.

Un fel de respect, o teamă poate, ne face să zicem: «Dumnezeu să-l ierte», când unul se duce dintre cei vii: și, cu mintea străbătută de un gând pios, rostim adagiul *anihil de mortui nisi bene*, în fața cadavrului celui mai păcătos dintre noi. Acoperim, indeobște, cu vălul uitării și-al iertării o viață care s'a stins; zic în deobște, pentru că patimile și frământările noastre mercantile rup adesea giulgiurile morții pentru a răscoli trecutul unui dispărut, în dorința, care înfrânge toate considerațiile, de a obține un folos pecuniar. Și-atunci, cu o meticulozitate și-o răbdare uimitoare răscolim trecutul unui defunct, îi desvăluim tainele, îi vămuim convențiile ca pe niște mărfuri suspecte, îi scrutăm actele vieții, pentru a găsi în noianul lor aceeace nu putem avea din fapta mortului, aceeace nu ne acordă legea sau ultimă voință a defunctului; ideea că putem jeni memoria unei ființe, pe care am iubit-o poate, nu ne înspăimântă, și justiția este adeseori chemată să se pronunțe, dacă cutare sau cutare act, săvârșit de un mort, nu este opera unui smintit.

Din această psihologie firească, care nesocotește de cele mai multe ori principiile unei moralități menită să protegea memoria acelor cari nu mai



sunt în mijlocul nostru, s'a născut ideea concretizată de legiuitor în art. 449 din codul civil; căci, ori cari ar fi considerațiile controversate ce se presupune că au prezidat la edictarea menționatului articol, un lucru e cert, că dispozițiunea pe care o cuprinde, e menită să protegea aceeaa dorințele puțin scrupuloase ale moștenitorilor unei persoane cearcă de foarte multe ori să răscolească și să profaneze, prin discuțiuni jicnitoare ce pun în joc probleme juridice și medico-legale pline de incertitudini și foarte adesea insolubile. «*Gronde et salutaire prohibition qui donne aux actes des morts une protection indispensable*», cum spune cu drept cuvânt Planiol (I, No. 2631), art. 449 c. civ. se ridică ca un stavilar amenințator între domeniul care alcătuiește trecutul unui mort și dorința puțin scrupuloasă care vrea să-i pătrundă misterul: «*După moartea unei persoane actele săvârșite de ea nu vor mai putea fi atacate pentru motiv de smintire de minte, decât în cazul când interdicția acelei persoane va fi fost pronunțată sau cerută înaintea morții sale, afară de cazul când dovada smintirii minții rezultă chiar din cuprinderea actului ce se atacă*».

Excepția admisă de legiuitor se bazează pe considerația, judicioasă că în cele două ipoteze nu mai există incertitudinea care dă un caracter jicnitor, pericolul și temerară unei acțiuni în nulitate întemeiată pe demență, ci din contră asigură o justă sancțiune actelor săvârșite prin captație și dol, proteguind astfel pe defunct în persoana moștenitorilor săi.

Cele două ipoteze excepționale stabilite de art. 449 c. civ. par a fi clare și categorice, și totuș câte controverse, câte războaie juridice pentru interpretarea menționatului text!

Când *interdicția a fost pronunțată* și interzisul a murit în această stare de incapacitate juridică, nu mai încapă îndoială că actele săvârșite de defunct pot fi atacate pentru cauză de smintire; în acest caz nu mai poate fi vorba de certitudine sau incertitudine, ci de acte săvârșite în stare de incapacitate cari în consecință sunt legalmente nule. Din textul și spiritul legii rezultă însă că *dacă interdicția a fost ridicată* de justiție, actele săvârșite ulterior nu mai pot fi atacate pentru motiv de demență. Asupra acestei interpretări nici-o controversă nu e posibilă.

Cea de a doua ipoteză prevăzută de legiuitor presupune cazul când s'a făcut o cerere de punere sub interdicție în contra unei persoane și acea persoană moare *pendente lite*, adică mai înainte ca Justiția să se fi pronunțat într'un sens sau într'altul. Legiuitorul a presupus, că în acest caz există o incertitudine, o prezumpțiune, care face admisibilă în principiu o acțiune în nulitate și în

consecință admite proba demenții și în afară de ceea ce ar putea rezulta din însăși cuprinsul actului. Chipul vag și necondiționat cu care legiuitorul a stabilit această excepție ni se pare o inconsecvență la principiile ce l'au călăuzit în edictarea art. 449 c. civ.; căci, o cerere de punere sub interdicție introdusă cu cinci sau șase ani înaintea morții unei persoane și lăsată în părăsire, nu face mai puțin temerară, periculoasă și jicnitoare o acțiune în nulitate bazată pe demență. Or, cum însă, și în această ipoteză, bună sau rea, chestiunea pare de o potrivă simplă și foarte puțin susceptibilă de comentarii; și totuși ea poate forma subiectul unei delicate discuțiuni.

În adevăr, procedura interdicției începe prin cererea scrisă de care Justiția e sesizată (art. 439 c. civ.) și se sfârșeste cu hotărârea prin care se admite sau se respinge această cerere (art. 444 c. civ.); între aceste două principale faze ale interdicției procedura trece însă prin diferite stadii intermediare cari alcătuiesc perioada așa zisă de cercetare.

Tribunalul, după ce primește cererea de punere sub interdicție, convoacă consiliul de familie pentru a-și da părerea asupra stărei în care se află persoana a cărei interdicție se cere (art. 440 c. civ.), *primul stadiu*; apoi, după ce tribunalul primește părerea consiliului de familie și opinia medicilor competenți, procede la interogatoriul părâtului (art. 442 c. civ.), — *al doilea stadiu*; după cel d'ntâi interogator Tribunalul rânduește, dacă găsește cu cale, un *administrator provizor*, menit să îngrijască de persoana și averea părâtului (art. 443 c. civ.) — *al treilea stadiu*, de o importanță deosebită, căci această măsură constituie o semi-interdicție, privind pe părât de administrația bunurilor și persoanei sale, adică izbindu-l de o incapacitate completă și generală.

Dacă persoana a cărei interdicție s'a cerut moare *pendente lite*, adică în timpul când procedura se afla într'unul din aceste stadii, dovada smintirii se poate face *post mortem* prin toate mijloacele acordate de lege, și deci dispozițiile prohibitive ale art. 449 c. civ. nu sunt aplicabile.

Ce se întâmplă însă dacă tribunalul, după ce a rânduit un administrator provizoriu, sesizat de o nouă cerere, procede la o nouă cercetare, și constată că părâtul se găsește în deplinătatea facultăților mintale, ridică starea de administrație provizorie, îi redă capacitatea pe care i-o ridicase, iar ulterior, fără ca justiția să fi pronunțat în mod formal respingerea cererei de punere sub interdicție, și fără ca vreun nou act de procedură să mai fi intervenit, părâtul moare în această stare?



Se pot ataca actele făcute de defunct pentru cauză de smintire ?

O atare chestiune, pe cât ni se pare, s'a prezentat pentru prima oară înaintea instanțelor noastre judecătorești, și Tribunalul Ilfov s. II a admis proba testimonială spre a se stabili că defunctul în momentul când a contractat se afla în stare de alienație mentală.

Iată speța judecată de tribunal: la 1907 s'a introdus o cerere de punere sub interdicție în contra lui N. B., pentru fapte de smintire, cerere însoțită de un certificat medical eliberat de D. rul Suțu, prin care se stabilea că numitul e atins de paralizie generală progresivă. Tribunalul Ilfov s. IV sesizat de această cerere convoacă consiliul de familie care dă un aviz afirmativ, procede la interogatoriul pârâtului, și la 20 Noiembrie 1907 în unire cu concluziunile ministerului public, îi numește un *administrator provizoriu*. Această incapacitate a lui N. B. durează până la 10 Aprilie 1908, când tribunalul, sesizat de o cerere a pacientului de a i se ridica starea de administrație provizorie pentru motivul că e complet sănătos, după ce convoacă din nou consiliul de familie care dă un aviz favorabil, și după ce culege concluziunile favorabile ale medicului legist și ale parchetului, ridică starea de administrație provizorie, și redă lui N. B. dreptul de a-și administra singur persoana și averea; iar numitul fără ca ru-dele să mai ia vre o măsură contra lui, continuă să trăiască astfel, până la 15 Iunie 1911, când încețază din viață.

Câteva luni de la moartea lui, prin Aprilie 1912, fosta soție divorțată a defunctului, în calitate de tutoare legală a copilului născut din căsătorie, face acțiune contra D. nei C. B., mama decedatului, cerând anularea unui act de ipotecă intervenit între numita și defunct în *ianuarie 1909*, și voind să dovedească cu martori că defunctul în momentul când a contractat se afla în stare de demență.

Chestiunea care s'a pus e aceea dacă în speță sunt sau nu aplicabile dispozițiile prohibitive ale art. 449 c. civ. ?

Tribunalul Ilfov s. II, constatând că a existat o cerere de punere sub interdicție în contra decedatului N. B., cerere pe care Justiția nu a rezolvat-o într'un sens sau în altul până la data decesului său, a admis proba testimonială spre a se stabili că actul defaimat a fost săvârșit în stare de demență.

Această soluțiune ar părea că se impune într'o strânsă și literală interpretare a art. 449 c. civ. Noi credem însă că nu cadrează cu sensul și spiritul aceluia articol și cu principiile ce cărmuesc materia interdicției; că, într'o largă și judicioasă

interpretare a menționatului text de lege soluțiunea contrară e preferabilă.

În adevăr, ce înseamnă în procedura interdicției administrația provizorie prevăzută de art. 443 c. civ. ? o excepțională și importantă măsură care stabilește, *erga omnes*, o incapacitate în persoana chematului spre interdicție, lipsindu-l pentru un timp oarecare de administrația și dispoziția bunurilor sale; motiv pentru care ea trebuie să fie pronunțată în ședința publică (Alexandresco, III, pag. 32, ed. II), pentru ca terții să fie vestiți despre incapacitatea pârâtului. Dela data când justiția a luat această măsură excepțională actele săvârșite de pârât sunt nule conform legii.

Această administrație provizorie încetează în mod obicinuit: 1) prin respingerea cererii de interdicție; 2) prin moartea persoanei a cărei interdicție a fost cerută; și 3) prin pronunțarea definitivă a interdicției. (Alexandresco, III, pagina 34, ed. II). Și în toate aceste ipoteze chestiunea administrației provizorii nu prezintă nici un interes pentru interpretarea art. 449 c. civ. Distinsul nostru jurisconsult, cu drept cuvânt, nu enumără printre modurile de încetare ale administrației provizorii și faptul ridicării ei, căci, după cum presupunem noi, dacă justiția ulterior pronunțării acestei măsuri constata că cel chemat spre interdicție s'a însănătoșit, e ținută să respingă cererea de punere sub interdicție, ceea ce atrage după sine încetarea administrației provizorii; iar nu să ridice numai starea de administrație provizorie, cum a făcut trib. Ilfov s. IV la 1908, fără a se mai preocupa de cererea de punere sub interdicție, care chipul acesta ar părea că continuă să subsiste ca un non sens din cele mai strigătoare. În adevăr, ce semnificare mai poate avea o cerere de interdicție după ce starea de administrație provizorie a fost ridicată prin reluarea actelor de procedură cari au precedat-o și din cari reese că pârâtul revenindu-și în deplinătatea facultăților mentale merită să-și recapete dreptul de a trata în mod valabil și de a-și administra averea? Ce înseamnă aceasta decât că cererea de punere sub interdicție nu mai e temeinică? N'ar fi extraordinar ca același tribunal care a pronunțat azi ridicarea stărei de administrație provizorie, pentru motivul că pârâtul s'a însănătoșit, să mai procedă mâine la punerea lui sub interdicție în baza vechei cereri de care a fost sesizat? Evident că da. O nouă cerere bazată pe survenirea boalei e absolut necesară, altmintre-l-a hotărârile justiției și-ar pierde seriozitatea și încrederea de cari trebuie să se bucure.

Să admitem însă, că administrația provizorie poate înceta și prin faptul ridicării ei de către instanța care a pronunțat-o, după ce s'a procedat



la facerea formalităților legale cari stabilesc inutilitatea măsurii ce s'a luat. Părătul murind după ridicarea acestei măsuri, care nu e susceptibilă de nici-o cale or atac, ceea ce rezulta, per a contrario, din împrejurarea că pronunțarea ei nu e susceptibilă de apel (Alexandresco, III, pag. 33); cu alte cuvinte, propusul spre interdicție încetând din viață după ce și-a redobândit judecătorește dreptul de a trata în mod valabil și de a-și administra averea, în virtutea unei hotărâri definitive prin care s'a ridicat măsura administrației provizorii, acele săvârșite de el dela data acelei hotărâri mai pot fi ele atacate pentru demență, fără a se atinge prestigiul hotărârilor judecătorești, și fără a se nesocoti principiile ce cărmuesc materia interdicției și spiritul art. 449 c. civ. ? Fără îndoială că nu.

Ridicarea administrației provizorii, legalmente sau nu pronunțată, pe motiv că pacientul s'a remis, denotă că starea de smintire pentru care interdicția a fost cerută nu mai îndeplinește condiția esențială a *obiceiului*, cerută de art. 335 c. civ., căci nu trebuiesc confundate *intervalele lucide* cari exista mai întotdeauna chiar în demența obișnuită, cu remisiunea boalei care face inadmisibilă legalmente o cerere de interdicție.

Așa fiind, ca o consecință logică, dela data ridicării administrației provizorii, cererea de interdicție care a determinat-o trebuie considerată ca și când n'ar fi avut loc, justiția nemai putând procedea la punerea sub interdicție în baza acelei cereri și o nouă cerere bazată pe recidiva boalei fiind absolut necesară pentru ca tribunalele să reia facerea formalităților necesare spre a pune sub interdicție pe cel reintegrat.

Și chiar de nu ar fi așa, în spiritul art. 449 c. civ., când cineva a murit după un lung interval de timp dela ridicarea stărei de administrație provizorie, interval de timp marcat printr-o desăvârșită capacitate de a contracta și prin tăcerea și inacțiunea semnificativă a rudelor, nu înseamnă că a dispărut acea incertitudine pe care cererea de interdicție o face să se nască cu privire la actele săvârșite de defunct, acesta fiind reputat în timpul vieții prin reabilitarea judecătorească că era conștient de actele sale până la dovada contrarie, dovadă care după moartea sa nu se mai poate face? A decide altfel, nu înseamnă să arunci discredit și nesiguranță asupra hotărârilor justiției, și a crea *post mortem*, fără posibilitatea unei verificări certe și reale, o perturbăție nejustificată și plină de pericole pentru siguranța transacțiilor, perturbăție de natură să jicnească, fără temeiuri categorice, memoria unui dispărut, ceea ce legiuitorul a voit să evite?

Faptul că reclamantul, față cu ridicarea stărei

de administrație provizorie, a păstrat cea mai adâncă tăcere, fie neatacând cu apel hotărârea tribunalului, deși în această privință chestia e controversată, fie ne mai sesizând tribunalul cu o cerere nouă, sau cu o cerere prin care să solicite dela justiție a se pronunța asupra celei deja introduse, în ipoteza că lucrul ar fi posibil, tăcerea aceasta a reclamantului și a celorlalte rude, nu constituie o presumpție serioasă că defunctul s'a bucurat până în momentul morții de integritatea facultăților sale mintale recunoscută judecătorește și că singura dovadă a smintirii nu se mai poate face decât cu însăși coprișul actului ce se atacă?

O acțiune în nulitate bazată pe smintire, nu constituie, în atari condițiuni, o cerere temerară care face aplicabilă prohibițiunea art. 449 c. civ. ?

Moștenitorii cari au cerut punerea autorului lor sub interdicție, cari au văzut ridicându-se starea de administrație provizorie, și au îngaduit ani de zile ca defunctul să se bucure de întreaga lui capacitate, redobândită judecătorește, pot să-l mai dea de nebun după îngropare, și să susție că cererea de interdicție pe care o formulară în trecut și pe care au lăsat-o în părăsire în aceste condițiuni excepționale, era încă pendentă la moartea autorului lor?

Nu credem că este cu puțință, și nu vedem cum acești moștenitori s'ar putea bucura de favoarea art. 449 din cod. civil.

Fie că legiuitorul a voit să împiedice procesele temerare și în orice caz greu de rezolvat, cum susține distinsul nostru jurisconsult, D. Alexandresco; sau de-ar fi avut intenția să fereacă memoria celor morți de atingerile pe cari i le-ar putea aduce moștenitorii zeloși prin contestațiile lor, cum zice raportul tribunalului Tarrible, fie că legiuitorul ar fi voit să pedepsească pe moștenitorii neglijenți cum susțin unii autori; sau că a voit să asigure o protecție indispensabilă actelor săvârșite de cei morți, cum spune Planiol; ori cari din aceste considerațiuni s'ar atribui edictarii art. 449 c. civ., noi credem că nu se poate admite moștenitorilor unei persoane dreptul de a dovedi starea de smintire a defunctului în momentul facerii unui act, atunci când se constată că în timpul vieții, în urma cererii de interdicție îndreptată în contra acelei persoane, administrația provizorie pronunțată de Justiție a fost ridicată pentru motiv de remitere a boalei, și că persoana în chestiune a murit în deplină capacitate, redobândită judecătorește.

E posibil că acest mod de a vedea să nu constituie o strictă și literală interpretare a art. 449 c. civ., dar e în perfectă armonie cu spiritul legii.

Procesul judecat de Tribunalul Ilfov s. II, prezintă circumstanțe de fapt, cari fac și mai ad-



misibilă soluțiunea pe care o preconizăm; nu vom intra însă în cercetarea lor, afacerea nefiind încă definitiv transată judecătorește.

În cadrul acestui articol ne-am propus să relevăm numai problema pur juridică, asupra căreia instanțele noastre superioare vor fi chemate să se pronunțe, poate pentru întâia oară, și asupra căreia am fi curioși să știm și părerea distinsului nostru jurisconsult D. Alexandresco.

Decembrie 1912

## I. GR. PERIȚEANU

Avocat

### INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 5 Noembrie 1912

Președinta d-lui C. R. MANOLESCU, președinte

Societatea anonimă „Adevărul” cu Ministerul de Interne  
Acte de guvernământ. Caracterul lor. — Rezervarea  
lor puterii suverane a Statului — Dacă pentru asemenea  
acte guvernul poate fi tras la răspundere înaintea  
instanțelor judecătorești.

Autoritățile administrative, în exercițiul funcțiunii lor executive, pot să facă două categorii de acte: unele relative la executarea serviciilor publice, adică acte administrative de autoritate, și altele relative la siguranța unității politice a Statului și la menținerea acestei unități politice, contra atacurilor interne și externe, adică acte de guvernământ cari, spre deosebire de actele administrative de autoritate, sunt rezervate puterii suverane a Statului, fără alt control decât acela al corpurilor politice înaintea parlamentului, și al opiniei publice.

Asfel, instanța de fond a fost în drept să constate cum că măsura luată de Ministerul de Interne de a opri un număr de foi din ziarul „Dimineața” de a fi expedit seara în provincie și expedierea acelor foi s-a făcut a doua zi dimineața și aceasta în scopul de a împiedica răspândirea unor știri în urma cărora se putea produce o mișcare de oarecare gravitate, constituită prin natura sa un act de guvernământ, pentru că este edictat în interesul siguranței publice, de oarece altă prin natura sa: că și prin scopul urmărit de minister, măsura luată face parte din acelea relative la siguranța internă și externă a Statului, pentru care guvernul nu poate fi chemat la răspundere înaintea instanțelor judecătorești, iar dacă măsura luată este individuală, iar nu generală, aceasta nu poate să schimbe caracterul actului în sine ca act de guvernământ, de oarece liniștea publică fiind turburată prin acel fapt izolat, este firesc ca măsura luată să privească numai acel fapt\*).

Deciziunea No. 778/912 — Respins recursul

\*) Publicat acest rezumat în No 1/913, pag. 11.

făcut de Societatea anonimă [„Adevărul”] contra deciziei Curții de apel București, s. IV, No. 170, dată în proces cu Ministerul de Interne.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu;

Pe d-l avocat Paul Negulescu în dezvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat Eugen Popescu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I «Greșită interpretare a art. 31 și urm. din constituție».

«Niciieri în constituție nu se prevede posibilitate pentru una din marile puteri recunoscute în stat că are dreptul să facă alte acte decât acelea care intră în sfera lor de atribuțiuni. Puterea legiuitoare face legile, puterea executivă este chemată să le aplice, iar puterea judecătorească judecă conflictele ce s'ar ivi cu ocazia aplicării lor fie între particulari fie între stat și particulari».

«Niciieri legiuitorul constituant nu dă cădere puterii executive să ia măsuri sau să facă acte contrarii legilor și tribunalele nu pot cu ocaziunea judecării unui conflict ce s'ar ivi între stat și particulari să refuze de a examina legalitatea actului puterii executive sub pretext că actul ar fi act de guvernământ».

«Niciieri constituția nu ne vorbește de asemenea acte, cari ar fi deasupra legilor și judecătorul nu poate să creeze legea ci numai să o interpreteze, nu poate să creeze în favoarea puterii executive privilegiul de a face acte ilegale fără răspundere».

II «Violaarea art. 4 din legea din 12 Iulie 1866 și a art. 13) constituție».

«Legiuitorul din 12 Iulie 1866 vorbind de conflictele de atribuțiuni, adică conflictele ce s'ar ivi între puterea executivă și cea judecătorească relativ la atribuțiunile lor respective a înțeles că trib. nu pot face acte administrative, nu pot să judece chiar procese rezervate tribunalelor speciale administrative ca Curtea de compturi, Comisiunea de apel etc. Niciodată nu s'a înțeles însă prin conflicte de atribuțiuni rezervarea unor acte puterii executive, care singură să judece legalitatea lor».

III «Violaarea art. 74 din legea organică a Curții de Casație. În legea din 1911 pentru organizarea Curții de Casație se prevede prin art. 74 că particularul vătămat printr'un act administrativ de autoritate poate să se plângă autorităților judecătorești și să ceară daună».

«Textul art. 74 e general, se referă la toate actele de autoritate. Or, actele de guvernământ chiar în țările unde ele există sunt socotite ca o subdiviziune a actelor de autoritate».

«Niciieri legiuitorul nostru nu arată că face o deosebire pentru actele de guvernământ, cum se arată în legea din 1915 care a fost suprimată».

IV «Chiar dacă am admite că ar exista și la noi acte de guvernământ ca în Franța, totuși măsura luată de Minister nu poate fi socotită ca atare, căci ea este un act individual, un act de executare, iar nu o măsură generală de principiu».

«Curtea întemduindu-se pe doctrina franceză pentru a admite această teorie, nesocotește tocmai principiile stabilite de doctrină și jurisprudența franceză, principii formulate tocmai pentru a salvagarda interesele particularilor contra arbitrarului



și a tot puterniciei puterii executive. Curtea comite deci un exces de putere».

Având în vedere decizia supusă recursului din care se constată că recurenta Societate a chemat în judecată pe Ministerul de interne spre a fi obligat să-i plătească valoarea a 20720 foi ale ziarului «Dimineața» și daune interese, pentru că din ordinul Ministerului au fost oprite mai multe pachete conținând acele foi de ziar, cari erau destinate să fie transportate în seara de 9 Martie 1909 de către ferate în provincie și n'au fost expediate decât a doua zi; că Ministerul s'a opus, susținând că acest fapt constituie un act de guvernământ care nu poate fi controlat de instanțele judecătorești și pentru care guvernul nu poate fi chemat la răspundere înaintea acelor instanțe, de oare-ce Ministerul a luat o asemenea măsură în interesul siguranței publice și anume de a împiedica răspândirea unor știri în urma cărora se putea produce o mișcare de oarecare gravitate;

Considerând că Curtea de apel, după ce stabilește existența actelor de guvernământ în legislația noastră și că actual Ministerului de interne făcut în speță constituie un act de guvernământ, decide că acești fapți scapă controlului instanțelor judecătorești și, în consecință, respinge acțiunea;

Considerând că, în principiu, orice act care atinge un drept, poate să fie atacat înaintea instanțelor judecătorești;

Că, dela aplicarea acestei reguli generale, trebuiesc să fie exceptate actele legislative și actele de guvernământ, adică acelea cari sunt relative la siguranța internă și externă a țării;

Că, în adevăr, autoritățile administrative în exercițiul funcțiilor lor executive, pot să facă două categorii de acte: unele relative la executarea serviciilor publice, adică «acte administrative de autoritate» și altele relative la siguranța unității politice a Statului și la menținerea acestei unități politice contra atacurilor interne și externe, adică «acte de guvernământ»;

Că, spre deosebire de actele administrative de autoritate, actele de guvernământ sunt rezervate puterii suverane a Statului, fără alt control decât acela al corpurilor politice înaintea parlamentului și al opiniei publice;

Considerând că această distincție între acte administrative de autoritate și acte de guvernământ cu consecințele ce decurg din această distincție, rezultă nu numai din natura lucrurilor — pentru că un Stat nu poate fi conceput fără o putere publică care să lucreze în virtutea dreptului său de comandament și deci să fie pusă în afară de dreptul comun, — dar și din principiile generale ale dreptului public prevăzute în Constituție și din dispozițiile legii pentru organizarea Curții de casajie și dezbaterile cari au urmat în Parlament cu ocazia votării acelei legi;

Că, în adevăr, dacă s'ar permite ca actele de guvernământ ale puterii executive să fie controlate de instanțele judecătorești, este evident că prin aceasta s'ar aduce o atingere flagrantă principiului separațiunii puterilor, consacrat în mod formal prin art. 31 și următorii din Constituție, căci ar fi ca puterea judecătorească să indice puterii executive modul cum trebuie să guverneze, ceea ce ar însemna anihilarea puterii executive ca putere de guvernământ;

Că, pe lângă aceasta art. 4, alin. h din legea pentru curtea de casajie din 1905 prin care s'a înființat secțiunea III cu atribuțiuni de contencios administrativ, exclude în mod formal actele de guvernământ din competența acelei instanțe;

Că, modificarea posterioară din 24 Martie 1910 făcută acelei legi nu a avut de scop suprimarea actelor de guvernământ, de oarece art. 74 din legea dela 1910 a dat în competența instanțelor judecătorești ordinare numai judecata actelor administrative de autoritate,

prin cari se aduce vreo vătămare drepturilor particularilor, de unde rezultă că existența actelor de guvernământ nu a fost nesocotită și că asemenea acte au rămas în afară de controlul instanțelor judecătorești;

Că dacă art. 74 din legea dela 1910 ar fi înțeles să coprinză sub denumirea de acte administrative de autoritate și actele de guvernământ, ceea ce nu se poate presupune întrucât contrariul rezultă din dezbaterile parlamentare ce au urmat cu ocazia votării acelei articole, ar însemna că puterea judecătorească să judece legalitatea actelor de guvernământ pentru că să poată acorda daune;

Că, un asemenea drept al puterii judecătorești a fost categoric oprit prin art. 4 al. h din legea dela 1915 pentru Curtea de casajie, și una din principalele impuneri ce se făcea acelei legi și pentru care s'a modificat, a fost că prin înființarea contenciosului administrativ se violează principiul separațiunii puterilor;

Că, tocmai acest principiu ar fi violat și deci modificarea din 1910 ar fi ineficace dacă s'ar interpreta art. 74 în sensul că coprinde și actele de guvernământ, așa cum se pretinde prin motivele de casare;

Considerând că Curtea de apel, după ce stabilește existența actelor de guvernământ în legislația noastră, constată apoi că măsura luată în speță de Ministerul de interne constituie un act de guvernământ, pentru care nu poate fi chemat la răspundere înaintea instanțelor judecătorești;

Că, pentru a califica astfel măsura luată de minister, Curtea de fond motivează că oprirea aceluia număr de foi din ziarul «Dimineața» de a fi expediat în provincie în seara de 9 Martie 1909 și expedierea lui a doua zi, în scopul de a împiedica răspândirea unor știri în urma cărora se putea produce o mișcare de oarecare gravitate, constituie prin natura sa un act de guvernământ, pentru că este edictat în interesul siguranței publice;

Că, pe lângă aceste, Curtea mai constată că scopul măsuri luată de minister nu a fost de a păgubi Societatea «Adevărul», împiedicând-o de a vinde un număr oarecare de foi, ci acela de a asigura liniștea publică;

Considerând că fiind astfel constatat de către instanța de fond că știrile a căror răspândire a fost împiedicată de minister puteau să producă o mișcare de oarecare gravitate, cu drept cuvânt măsura luată de minister pentru a împiedica răspândirea acelor știri a fost calificată ca act de guvernământ, de oarece atât prin natura sa, cât și prin scopul urmărit de minister, măsura luată face parte din actele relative la siguranța internă și externă a Statului, pentru care guvernul nu poate fi chemat la răspundere înaintea instanțelor judecătorești, după cum s'a arătat mai sus;

Considerând că dacă măsura luată privește numai pe Societatea «Adevărul» cu alte cuvinte este individuală iar nu generală, aceasta nu poate să schimbe caracterul actualui în sine, ca act de guvernământ, de oarece liniștea publică fiind turburată prin acel fapt izolat al recurenței societății, este firesc ca măsura ministerului să privească numai acel fapt;

Că prin urmare, Curtea de apel, judecând astfel și respingând acțiunea intentată de recurenta societate nu a comis excesele de putere și violările de lege invocate prin motivele de casare, ci a făcut o justă apelațiune a principiilor și a textelor de lege arătate mai sus, astfel că motivele de casare sunt neîntemeiate și cătă să fie respinse;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

**Observațiune.** — Teoria actelor de guvernământ este, în Franța, una din cele mai dezbătute teorii ale dreptului public. În adevăr, nu este autor care să nu-și fi pus întrebarea: ce



este actul de guvernământ? și să nu fi avut ambițiunea de a o rezolvi în chip cât mai original.

Astfel, s'au caracterizat actele de guvernământ prin scopul lor, prin forma, natura, prin constituționalitatea lor sau prin existența celui element ce scapă întotdeauna reglementării dreptului: forța majoră. Toate aceste teorii însă au fost găsite fără mare greutate, nemulțumitoare, unele pentru că fac din asemenea acte niște acte administrative, arbitrare, extralegale — teorii primejdioase, ce nu-și pot găsi loc într-o stare de drept și de ordine — altele pentru că, sub aparențe pompoase, conțin lucruri inutile sau cel puțin neprecise. Iată de ce, față de această situațiune, unii autori, cum este *Berthelemy*, au crezut mai comod să nege pur și simplu existența actelor de guvernământ.

Totuși — și oricari ar fi teoriile emise asupra lor — aceste acte există în toate regimurile constituționale; în adevăr, sunt anumite împrejurări când autoritatea administrativă are nevoie să facă asemenea acte, adică acte cari să nu poată fi infirmate de niciun contencios administrativ și cari nici măcar să nu deschidă părții lezate dreptul la daune-interese. În realitate, acte de guvernământ se făptuiesc adeseori.

La noi, existența actelor de guvernământ a fost recunoscută de legiuitor la 1905, când prin art. 5, lit. h, al legii din 1 Iulie acel an, se susțineau contenciosului administrativ dat în competența sec. a III a Curții de casație, aceste acte.

Legea din 20 Martie 1910, desființând aceste atribuțiuni de contencios administrativ, a trecut judecarea actelor administrative în competența tribunalelor și curților de fond, firește numai în limitele competenței acestora, adică în ceiace privește cheștiunea daunelor. Cu ocaziunea debaterilor art. 74 s'a precizat însă că actele de guvernământ sunt excluse dintre actele administrative chiar atunci când este vorba de această competență restrânsă<sup>1)</sup>.

Acest regim a durat până la legea de dată recentă, din 15 Februarie 1912, care, ca să curme cheștiunea, nu numai că a exceptat categoric actele de guvernământ din judecarea actelor administrative de autoritate date în competența Casației, dar s'a încercat chiar să le deter-

mine, procedând la o anumită enumerațiune enunțiativă; ori, această enumerațiune nu are nici o valoare ca una ce întrebunțează termeni vagi ca aceștia: «măsuri luate pentru ocrotirea unui interes general privitor la ordinea publică, la siguranța Statului internă sau externă, sau la alte cerințe de ordine superioară, ... și altele de aceeași natură» (art. 5, lit. f, § 1), expresiuni nejuridice, de oarece nu spun și nu precizează nimic.

Am făcut această mică introducere pentru a arăta starea actuală a legislațiunii noastre în ceiace privește cheștiunea actelor de guvernământ.

Deciziunea Inaltei Curți, ce publicăm mai sus, nu inovează nimic în această privință, nu ne schitează nici o teorie nouă. În advăr, când ea zice că actele de guvernământ sunt acte «relative la siguranța internă și externă a țării», că ele sunt «dictate în interesul siguranței publice» și că criteriul lor de deosebire este atât natura cât și scopul urmărit, nu face decât să adopte considerentele și deci și teoria tribunalului de prima instanță în acelaș proces<sup>2)</sup> iar acesta e o imbinare de două teorii foarte vechi: aceia a scopului și aceia a naturii actelor de guvernământ, cari de mult timp nu mai au, în Franța, decât o simplă importanță istorică.

De când au fost formulate aceste teorii dreptul public a evoluat simțitor iar principiile sale s'au precizat; un exemplu: astăzi este elementar a se ști că actele administrative sunt de două categorii: acte-administrative de autoritate, cu caracter unilateral de voință și acte administrative de gestiune cu caracter contractual. Actele de guvernământ sunt, neapărat, tot acte de autoritate, caracterizate însă printr'un arbitrar de o anumită speță și cari nu dau naștere, după cum am spus mai sus, nici la vre-o cerere în anulare, nici în daune.

Pentru a motiva însă teoria admisă, Inalta noastră Curte este nevoită să spună că: *autoritățile administrative ... pot să facă două categorii de acte: unele relative la executarea serviciilor publice, adică «acte administrative de autoritate» și*

<sup>1)</sup> Vezi discursul d-lui Ministru al Justiției.

<sup>2)</sup> Trib. Ilfov, s. III, din 30 Septembrie 1910, publicată în *Dreptul*, No. 68, 1910 și confirmată de Curtea de apel, București, s. IV.



alte relative la siguranța unității politice a Statului și la menținerea acestei unități politice contra atacurilor interne și externe, adică «acte de guvernământ». De aci ar rezulta pe de o parte, că actele de guvernământ nu sunt acte administrative de autoritate, iar pe de alta că menținerea unității politice a Statului contra atacurilor interne nu ar fi același lucru cu poliția, care este un serviciu public (1).

În această privință am elaborat și formulat în 1910 o teorie nouă a actelor de guvernământ, după care aceste acte sunt perfect legale și numai efectuarea lor este lăsată la aprecierea arbitrară a autorității administrative. De aceea trimitem pe cititor la amănuntele din această lucrare a noastră atât asupra istoricului întregii chestiuni cât și asupra teoriei în sine<sup>3)</sup>, lucrare în care am analizat de altfel și sentința tribunalului venită în recurs înaintea caseției.

#### ANIBAL TEODORESCU

Conferențiar de Drept public la Facultatea de Drept din București.

### INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 4 Mai 1912

Președenția d-lui G. P. PETRESCU. Președinte

Maria Valeriano și alții cu Nec lai Tudor

**Titlul la purtător furat.**—Punerea lui în gaș fără borderou — Revendicare din partea proprietarului dela deținătorul actual — Dacă deținătorul poate opune lipsa publicațiilor prescrise de legea titlurilor la purtător din 1883. — Soluție negativă — (Art 1909 și 1910 c. civ).

După art. 1909 și 1910 din codul civil, cel ce a pierdut sau i s'a furat un lucru mișcător, poate să-l revendice în curs de 3 ani din ziua când l'a pierdut sau când i s'a furat, dela acel la care se găsește, iar deținătorul poate cere să i se restituie prețul ce l'a costat, numai în cazul când l'a cumpărat dela un bălcu sau târg, dela o vânzare publică sau dela un neguțator de asemenea lucruri.

Legea titlurilor la purtător din 1883 este o lege de protecțiune pentru proprietarul titlului furat, când furtul n'a fost descoperit și nu se știe nimic de soarta titlului, iar publicațiunile prevăzute de art. 1 și 2 din aceea lege nu sunt prescise decât în scopul de a conserva, față de debitor, drepturile celor ale căror titluri au fost furate, distruse sau pierdute, iar nu pentru exercitarea acțiunii în revendicare contra deținătorilor, cari în mod neregulat ar deveni posesorii unor asemenea titluri.

Astfel, dacă un scris funciar rural, ce fusese furat, a fost constituit în gaș cuiva fără borderou și de o persoană ce nu-l era cunoscută, împrejurări din cari instanța de fond își poate face convingerea că creditorul găgost cunoștea viciul posesiunii deținătorului, în momentul depunerii în gaș a titlului, proprietarul aceluși

scris funciar rural poate să-l revendice pe calea unei acțiuni principale conform principiilor dreptului comun, prevăzute de art. 1909 codul civil, fără a i se putea opune lipsa publicațiilor prescrise de art. 1 și 2 din legea titlurilor la purtător din 1883<sup>2)</sup>.

Decisiunea 247/912. — Respins recursul făcut de Maria Valeriano și alții contra sentinței tribunalului Brăila, secției II, No. 118/911, dată în proces cu Neculai Tudor.

#### Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier D. G. Tăzlăuanu;

Pe d-l avocat Chr. Dimopol, în dezvoltarea motiveilor de casare; și

Pe d-l avocat C. Varlam, în combateri;

#### Deliberând,

#### Asupra motiveilor de casare:

1. «Violaarea art. 20 și 21 din legea din 1883 relativ la titlurile la purtător, pierdute, furate, distruse, etc.»

2. «Exces de putere, nemotivare și violaarea art. 1898 și 1899 c. civ., când tribunalul se întemeiază pe o afirmare greșită că bonul s'a luat dela un necunoscut și pe o condițiune scrisă în lege, că era nevăde de un borderou, și că decide chiar că, în cazul când o persoană a primit un titlu la purtător dela o persoană necunoscută și fără borderou, această împrejurare consitue o presumpțiune că a fost de rea credință căci deși interpretarea faptelor este lăsată la aprecierea instanței de fond, trebuie să fie de așa natură încât să fie posibil de a deduce din ele presumpțiunea logică și juridică ce se cere, altfel un tribunal ar fi liber de ex mpla să interpreteze svonul public sau cele scrise în jurnale sau faptele care nu stau în legătură cu chestiunea dedusă în instanță, precum ar fi de exemplu o împrejurare ca aceasta Persoana care a dat bonul era un om de o condițiune modestă care cu greu și-ar fi permis să poseadă un bon de 1000 lei sau că era un om străin, de abia venit în țară, și nu putea numai decât deveni proprietarul unui bon, venind în țară».

Având în vedere că din sentința supusă recursului se constată că recurentii Maria Valeriano personal și ca tutoare, Gabriel Violato pentru firma Violato & Valeriano, azi dizolvată și Spiru Lichiardopol, cumpărătorul drepturilor lui D. Violato, au făcut apel contra cărții de judecată No. 608/911 a judecătoriei ocologice urbane Brăila, prin care au fost obligați să restituie lui Neculai Tudor, intimat în recurs, scrisul funciar rural No. 112352 de lei 1000 cu cupoanele dela 5 Iulie 1908, furat și pus lor în gaș de către un oarecare S. Ocneanu, susținând, între altele, că intimatul n'a făcut publicațiunile cerute de legea din 1883 asupra titlurilor la purtător pierdute, distruse sau furate și că ei, dobândind titlul de bună credință, nu putea să fie revendicat din mâna lor;

Că tribunalul Brăila, secția II, judecând din non afa-cerer, le-a respins apelul ca nefondat;

Văzând art. 19.9 și 1910 c. civil;

Considerând că după dispozițiunile acestor texte de lege, cel ce a pierdut sau i s'a furat un lucru mișcător poate să-l revendice în curs de trei ani din ziua când l'a pierdut sau când i s'a furat, dela cel la care se găsește și numai în cazul când l'a cumpărat dela un bălcu sau târg dela o vânzare publică sau dela un neguțator de asemenea lucruri, deținătorul poate cere să i se restituie prețul ce l'a costat;

Considerând că, în speș, din debaterile urmate la instanțele de fond și din actele aflate la dosar, fiind

<sup>3)</sup> O nouă concepțiune a actelor de guvernământ. Teoria legalității. 1910.

<sup>2)</sup> Acest rezumat a fost publicat în No. 45/912, pag. 540.



constatat că recurenții, la 1 Iulie 1908, au primit în gaj dela un oarecare Serghie Ocnanu scrisul funciar rural No. 112352 de lei 1000, care în urmă s'a dovedit, prin hotărâre definitivă, că este proprietate intimă-tului Neculai Tudor, fiindu-i furat de către constituitorul gajului, iar cererea de revindicarea acestui efect fiind făcută la judecătoria ocolului urban Brăila la 26 Februarie 1911, bine tribunalul, în apel a aplicat principiile dreptului comun prevăzute de art. 19.9 c. civil și pe baza lui a admis revindicarea, de oarece legea titlurilor la purtător din 1883 este o lege de protecție pentru proprietarul titlului forat, când furtul n'a fost descoperit și nu se știe nimic de soarta titlului, publicațiunile prevăzute de art. 1 și 2 din acea lege, nu sunt prescrise decât în scopul de a conserva, față de debitor, drepturile celor a căror titluri au fost furate, distruse sau pierdute, iar nu pentru exercitarea acțiunii în revindicare contra deținătorilor, cari în mod neregulat au deveni posesorii unor asemenea titluri;

Considerând că tribunalul, constatând în fapt că titlul revendicat a fost primit în gaj de recurenții dela o persoană necunoscută și fără borderou, și a făcut convingerea că ei cunoșteau viciul posesiunii deținătorului în momentul depunerii în gaj a titlului; că această constatare, fiind asupra unor cestuini de fapt, nu poate fi supusă controlului acestei înalte Curți;

Că, dar, tribunalul făcând aplicațiunea art. 58 cod. com. în specie, n'a violat acest articol și deci motivele de casare sunt neîntemeiate;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

## Judecătoria ocol. rural Boșoteni-Romanați

Audiența dela 9 Octombrie 1912

Cartea de judecată civilă No. 74

Badea L. Vărtosu cu Petre I. Voiculescu

Vânzare de imobile. — Drepturile ce rezultă din o vânzare perfectă — Dacă ele pot fi opuse unei a treia persoane, mai înainte de transcrierea actului. — (Art. 1295 c. civil).

*In materie de vânzare de imobile, drepturile care rezultă prin vinderea perfectă între părți, nu pot a se opune mai înainte de transcripțiunea actului unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat după lege oare cari drepturi asupra imobilului vândut.*

*Prin urmare, de aci rezultă că terțul care voește să se prevaleze contra cumpărătorului, de lipsa transcripțiunii, trebuie ca el însuși să fie în regulă față de lege, adică să aibă transcris titlul său.*

Judecata,

Având în vedere acțiunea făcută de Badea Ion Vărtosu din com. Cezieni cu petiția înregistrată la No. 4196/911 și concluziunile sale orale, astăzi în instanță, prin care revendică dela părțitul Petrache I. Voiculescu din com. Cezieni, pământul arător situat în hotaru comunei Cezieni la punctul numit «Viile» în suprafață de  $\frac{1}{8}$  hectar ( $\frac{1}{8}$  pogon) având lungimea dela miază-noapte din proprietatea lui Stan Pădurariu zis și Vizitiu, spre miază zi vecin cu Ion Barbu Moga și Ion Barbu Voiculescu, la răsărit cu Mihai Geonea zis și Ciobanu și la apus cu Constantin B. Vărtosu, cumpărătura dela lăncu Oprea Ivan;

Având în vedere că, în dovedirea dreptului său de proprietate a prezentat în original actul de vânzare autentificat de Tribunalul Romanați la No. 534 din 30 Aprilie 1883 semnat Preda Stoian Ilinca vânzător și Badea Ion Vărtosu cumpărător, în care stă scris că: «vinde un pogon pământ ce se învecinește cu Marin Ghican și cu Nicolae Moga; și o altă litră de pământ de vie ce se învecinește cu Mihai Geonea și lăncu Oprea Ivan»;

Având în vedere că reclamantul a susținut că pământul ce revendică este acel arătat în act în măsură de una litră, pe tot lungul locului pe partea de apus vecină cu

Constantin Badea Vărtosu, cumpărătura dela lăncu Oprea Ivan;

Că pământul (una litră) până la data cumpărării a făcut parte dintr-o singură bucată de pământ, fostă proprietate a lui Preda Stoian Ilinca, în mărime de una jumătate pogon, care merge în prelungire dela miazăzi din Barbu Olărescu zis și Barbu Moga, astăzi decedat și reprezentat prin fiul său Ion B. Moga, spre miază noapte până în Stan Pădurariu, zis și Stan Vizitiu, vecin la răsărit cu cu Mihai Geonea, zis și Ciobanu, astăzi decedat și reprezentat prin fiul său Dincă Mihai Ciobanu și la apus cu Constantin Badea Vărtosu, cumpărătura dela lăncu Oprea Ivan;

Că din acest pământ a cumpărat una litră ( $\frac{1}{8}$  hectar) pe tot lungul locului pe partea de apus;

Că în primii patru ani dela facerea actului a cultivat dânsul pământul, după care l'a arendat părțitului, care l'a încorporat la restul locului de  $\frac{1}{8}$  hectar, ce l'a cumpărat dela numitul Preda Stoian Ilinca și a continuat a-i plăti arendă șapte ani, după care a încetat cu plata, contestându-i însuși dreptul de proprietate;

Având în vedere că părțitul a susținut că tot locul cu vecinătățile arătate de reclamant are suprafață de  $\frac{1}{8}$  hectar, că tot acest pământ l'a cumpărat dânsul de la numitul Preda Stoian Ilinca din comuna Cezieni, că dela data cumpărării l'a stăpănit numai dânsul ca proprietar, că n'a plătit niciodată arendă reclamantului; iar în dovedire a prezentat originalul act de vânzare autentificat de tribunalul Romanați la No. 1249 din 24 Noembrie 1883, semnat Preda Stoian Ilinca vânzător, în care stă scris că: «vinde lui Petrache Ion Voiculescu una patra pogon, adică una litră la Răioasa în moșia Cezieni, loc de vie, vecin la răsărit cu Mihai Ciobanu, apus Oprea Ion, miazăzi Barbu Moga, adică cu livezile, și miază noapte Stan Vizitiu»;

Având în vedere actele prezentate de părți și certificatele tribunalului Romanați No. 48186 și 49093/911, care constată că actele nu sunt transcrise;

Având în vedere că reclamantul, în dovedirea faptului că în primii patru ani dela cumpărare a muncit dânsul personal locul cumpărat, a invocat proba cu martori; de asemenea și părțitul, pentru a face proba contrarie, probă care s'a încuviințat prin încheerile dela 2 Decembrie 1911 și dela 7 Martie 1912, iar prin încheerea de la 12 Septembrie 1911 s'a numit expert d-l Jean Apostol Popa din Cezieni spre a măsura locul în prigonire, care, consecinte delegațiunile date, prin actul său de expertiză, depus la dosar cu petiția înregistrată la No. 6375/911, constată că locul este lat la ambele capete de câte 19 m. 80 cm., și lung de 84 m. 21 cm., că are o suprafață totală de 1667 metri pătrați;

Având în vedere dispozițiunile art. 1295 al II c. civ. care prevede că: «în materie de vânzare de imobile, dreptul care rezultă prin vinderea perfectă între părți, nu pot a se opune, mai înainte de transcripțiunea actului, unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat după lege, oarecari drepturi asupra imobilului vândut»;

Considerând că din acest text de lege rezultă că terțul care voește să se prevaleze contra cumpărătorului de lipsa transcripțiunii, trebuie ca el însuși să fie în regulă față de lege, adică să aibă transcris titlul său;

Considerând dar, că în cazul când nici cumpărătorul nici terțul, adică niciunul din acei doi cumpărători, n'au transcris titlu lor de proprietate, dispozițiunile art. 1295 al II c. civ. nu pot avea aplicarea iar dreptul de proprietate urmează a fi recunoscut celui cumpărător care cel dintâiu s'a pus de bună creoință în posesiunea imobilului cumpărat. (*In pari causa, melior est causa possidentis*);

Considerând că din depunerile martorilor Dincă M. Ciobanu și Sandu Goran, propuși de reclamant, și a martorilor Ion Barbu Voiculescu și Ion B. Moga, propuși de părțit, rezultă că părțitul Petrache I. Voiculescu este cel dintâiu care a fost pus în posesiune, stăpânind



singur în tot timpul dela 24 Noembrie 1883, data formării actului, și până astăzi, întreg locul în suprafața de 1667 metri pătrați coprină între vecinătățile din act;

Considerând că, prin această posesiune pârâtul posedă un excedent de 415 m. p. peste numărul de 1252 m. p. cât a cumpărat, a cărui valoare socotită proporțional cu preț din act este de lei 9 bani 96, adică peste a doua zecea parte din prețul total al vânzării;

Considerând că, din coprinul actului pârâtului rezultând că vânzarea s'a făcut pentru o anumită întindere, pe un preț total, iar nu pe atât măsura, chestiunea de a se ști cu privire la excedentul de 415 m. p. este dacă, în speță, pârâtul poate invoca dispozițiunile art. 1329 și 1334 c. civ. adică prescripția de un an, socotită din ziua contractului, rezultând din faptul că vânzătorul nu i-a intentat acțiune pentru complinirea prețului;

Considerând că, din aceste texte de lege rezultă că, dacă vânzătorul în cursul unui an din ziua contractului constată că imobilul coprin între vecinătățile din act are un excedent peste suprafața vândută în valoare de a 20-a parte sau mai mare din prețul vânzării, obligat este a-l vinde aceluiași cumpărător socotit pe prețul din act, iar cumpărătorul are facultatea de a face plata sau a strica contractul;

Că acțiunea vânzătorului pentru complinirea prețului se prescrie printr'un an din ziua contractului;

Considerând că, astfel fiind, legiuitorul creează în favoarea cumpărătorului un drept real de preferință;

Considerând că, transcrierea actului de vânzare conservă în mod implicit, și deci face opozabil terților și acest drept de preferință, și în consecință garantează pe cumpărător că în timpul anului căl dorează starea de incertitudine, vânzătorul nu poate vinde în mod valabil unui terțiu excedentul rămas nevândut

Considerând, dar, că în cazul când cumpărătorul nu transcrie actul de vânzare, vânzătorul de rea credință poate vinde excedentul unui terțiu de bună credință;

Considerând că, acest terțiu de bună credință, de și n'ar fi transcris actul său, totuși ar putea să revindă timp de 3 ani dela cumpărător-posesor imobilul cumpărat, în speță excedentul, de oarece actul cumpărătorului-posesor necoprinzând în mod expres c'a vândut și excedentul, nu se poate zice că cele 2 acte au de obiect același imobil, și deci drepturile nu mai pot fi rezolvate pe principiu «in pari causa, melior est causa possidentis»;

Că, astfel fiind, cumpărătorului-posesor nu-i rămâne de cât a cere anularea actului de vânzare dovedind că a doua vânzare a fost rezultatul unei simulațiuni sau unei fraude urzite între vânzător și cumpărător (art. 723 pr. civ.), iar în caz contrariu a-și mărgini ac-

țiunea cerând daune contra vânzătorului care și-a călcat obligațiunea;

Considerând că, în speță, actul pârâtului nefiind transcris, iar posesiunea nefăcându-l opozabil de cât pentru măsura anume prevăzută în el (1252 m. p.) și întru cât pârâtul nu stăruiește în anularea actului reclamantului pentru a dobândi și excedentul de 415 m. p., urmează a se decide că acțiunea reclamantului, care nu este încă prescrisă, este fondată în parte pentru excedentul de 415 m. p. considerat ca făcând parte din măsura de 1252  $\frac{1}{4}$  pogon prevăzută în actul său, și aceasta ca o consecință a felului de redacțiune a actelor reclamantului și pârâtului prin care s'a desemnat întreg imobilul cu vecinătățile lui, care s'a constatat că are o întindere totală de 1667 m. p.; fără însă a fi determinat felul în care are a se urma posesiunea, adică din ce anume parte a imobilului are a fi luate măsurile de 1252 m. p.;

Considerând că înțelesul contractelor fiind în deoșta această privință, urmează a se stabili care anume parte din teren vândut constituie acei 1252 m. p. cumpărați de pârât, și care parte constituie excedentul de 415 m. p. cari urmează a fi imputați asupra acelor 1252 m. p. cumpărați de reclamant;

Considerând că atunci când înțelesul unei convențiuni este îndoios, convențiunea se interpretează în favoarea celui ce se obligă (art. 983 c. civ.);

Că în ce privește vânzarea este o regulă excepțională, după care orice clauză obscură sau îndoiioasă se interpretează în contra vânzătorului (art. 1312 al II c. civ.);

Considerând că, această dispozițiune excepțională nu se aplică de cât atunci când există îndoiială asupra uneia din clausele constitutive ale vânzării, iar nu și la clausele excepționale ce cumpărătorul ar fi stipulat în interesul său, clause în privința cărora s'a aplică dreptul comun, adică art. 983 c. civ. (Alexandresco, vol. 4 pag. 632; Planol (ed. 4) vol. II, No. 1357);

Considerând că, în speță, îndoiiala existând asupra determinării obiectului vânzării în individualitatea lui, deci asupra uneia din clausele constitutive ale vânzării, urmează ca contractele să fie interpretate contra vânzătorului, cu alte cuvinte cumpărătorii au dreptul a alege care anume parte din întinderea terenului să a poseadă în temeiul actelor;

Considerând că, pârâtul având cel dintâiu dreptul la alegere, datorită posesiunii sale, și întru cât nu voește a se folosi de acest drept, urmează a se decide că cererea reclamantului de a i se recunoaște ca posesiunea celor 415 m. p. să o exercite pe tot lungul locului pe partea de apus, este fondată.

Pentru aceste motive, în numele legii hotărâște

(s) Judecător, George Hagichirea

## REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE <sup>1)</sup>

### CASATIE S. I

Recurenta Mendla Sfaritz ș. a. în persoană.  
Intimata Haia M. Marcu ș. a. în persoană.

**Testament mistic. — Formalitățile cerute de art. 864 c. civ., sub pedeapsă de nulitate. — Dacă se pot crea și alte nuliități care nu sunt prevăzute formal de lege. — Dreptul judecătorului de a constata celelalte formalități cerute de legea autentificării actelor prin osebite pro-**

**ces verbal, iar nu numai prin actul de subscripțiune al testamentului. — (Art. 864 c. civ.).**

**I.** Legiuitorul în scop de a asigura secretul dispozițiilor testamentare coprinse într'un testament mistic, prevede prin art. 864 c. civ. îndeplinirea unor formalități speciale pentru acest fel de testamente, formalități cari trebuiesc conținute și constatate sub pedeapsa de nulitate în actul de subscripțiune încheiat de tribunal sau de judecătorul delegat a instrumenta la domiciliul testatorului și deci nu se poate adăoga la aceste cerințe și a se introduce o nulitate care nu e prescrisă formal de lege, din faptul că, actul de subscripțiune

<sup>1)</sup> Deciziile ale căror spețe sunt însemnate cu steluță \* prezentând o importanță juridică deosebită, vor fi publicate în extenso în numerile viitoare. Redacția



nu constată și îndeplinirea celorlalte forme prescrise de legea autentificării actelor, fără însă a cere ca această îndeplinire să fie constatată chiar în actul de subscripție.

Asemenea formalități, cum ar fi starea de boală locuința unde a instrumentat și identitatea testatorului, cerute de art. 33 din legea autentificării actelor, judecătorul delegat poate să le constate și prin deosebit proces-verbal, iar nu numai prin chiar actul de subscripție, unde uneori, din cauza spațiului restrâns al plicului testamentului, ar fi și imposibil să se însereze îndeplinirea acestor formalități.

Prin urmare, instanța de fond, violează art. 867 c. civ. și interpretează greșit dispozițiunile din legea autentificării actelor, când anulează un testament mistic pe simpla considerațiune că sus zisele formalități trebuiau conținute și constatate în actul de subscripție iar nu în procesul-verbal de constatarea celorlalte operațiuni încheiate deosebit de judecător. (Cas. s. I, decizia No. 786 din 6 Noiembrie 1912, prin care se casează decizia Curței de apel din Iași, s. II, No. 152/98).

Recurenta Elena Pastia prin d-l avocat B. Missir.

Intimatul Gabriel Edelstein prin d-l avocat C. Vortman.

**Lege asupra drepturilor proprietarilor. — Pronunțarea deciziei Curței de apel în camera de consiliu, spre deosebire de dreptul comun.**

**Plata chiriei la domiciliul locatarului sau la acela al locatarului. — Chestiune de interpretare. — Art. 12 și 13 din legea proprietarilor și 86 pr. civ.).**

2. a) Art. 12 din legea proprietarilor, prin excepție la regula de drept comun din art. 86 proc. civ. după care ședințele vor fi publice, prevede că instanța de apel se va pronunța în camera de consiliu după citarea părților și după desbateri sumare.

Prin urmare, art. 13 din aceeași lege nu poate fi invocat spre a se deduce dintr'insul că hotărârea instanței de apel va trebui să fie pronunțată în ședință publică de oarece, prin acest articol, legiuitorul nu a avut de scop să se ocupe de această chestiune, care fusese rezolvată de articolul precedent, ci sa ocupat numai de regulile după care se vor judeca contestațiile la executarea hotărârilor definitive date în baza acestei legi și în acest scop a prevăzut că acele reguli de procedură, vor fi acele fixate pentru contestațiunile făcute la executarea silită a hotărârilor.

b) Chestiunea de a se constata în fie care caz special dacă părțile au înțeles ca chiria să fie plătită la domiciliul locatarului sau la acela al locatarului, este o chestiune de apreciere a intenției părților contractante pe care instanța de fond o rezolvă în mod suveran din clauzele actului de locațiune și din alte elemente de fapt ale cauzei. (Cas. s. I, decizia No. 790 din 7 Noiembrie 1912, prin care se respinge recursul făcut contra deciziei curței de apel Iași s. II. No. 75/912).

## CASAȚIE S. II

Recurentul I. Steriu prin d-l avocat Negulescu.

Intimatul St. Petrescu s. a. prin d-nii avocați P. Poni și P. Sadoveanu.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

**Executarea unei hotărâri de împărțeață. — Imobil stăpânit de un terțiu ce n'a participat la împărțeață. — Contestație. — Admisibilitate.**

1. Un terțiu care stăpânește un imobil, are dreptul să se opună la executarea unei hotărâri de împărțeață dată între alții asupra imobilului stăpânit de dânsul, precum în genere se poate opune contra ori-cărui titlu ce se aduce la îndeplinire conform art. 398-407 pr. civ., afară dacă el ar fi figurat în instanța de împărțeață. Calitatea de proprietar a terțiului cum și validitatea titlului pe baza căruia stăpânește imobilul asupra căruia se execută hotărârea, este indiferentă în instanța de executare și nu pe această cale se poate discuta chestiunea proprietății.

Violează dar art. 399 pr. civ. tribunalul, când respinge contestația unui terțiu care stăpânește și de fapt și cu titlu de proprietar imobilul care a făcut obiectul împărțeaței din hotărârea ce se execută și care terțiu nu a figurat în instanța de împărțeață și când tribunalul, pentru a decide astfel, argumentează că contestatorul nu avea capacitatea de a dobândi un asemenea imobil care este rural și că dânsul n'ar avea ast-fel exercițiul acțiunilor care isvorăse din dreptul de proprietate asupra unui imobil rural. (Cas. s. II, decizia civilă No. 227 din 15 Octombrie 1912, prin care s'a casat sentința Trib. Prahova s. I, No. 140/912).

Recurentul N. Ținculescu prin d-l avocat St. Popovici.

Ministerul Public prin d-l procuror M. Vidrașcu.

**\* Tribunale consulare române. — Competința lor de a judeca în materie corecțională pe conaționali lor, conform tratatelor și uzurilor locale. — Dreptul de apel la Curtea de apel din București. — Furt cu efracție săvârșit de un minor român în Egipt. — Sentință scrisă în limba franceză. — Validitatea ei. — Constituirea tribunalului fără procuror.**

**Art. 104 și 121 din regulam. consular și art. 23 din legea Minist. de externe.**

2. a) După art. 121 din regulamentul consular și art. 23 din legea Ministerului de externe, consuliile române au jurisdicție și în materie criminală și delictuală, pe care o exercită în virtutea tratatelor internaționale sau a uzurilor locale.

b) Dispozițiile art. 104 din regulamentul consular ca hotărârile date de tribunalele consulare să fie scrise și pronunțate în limba română, nu sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate; și chiar dacă o hotărâre a tribunalului consular ar fi nulă din cauză că este scrisă în limba franceză, această nulitate se acoperă prin efectul devolutiv al apelului făcut de inculpat în contra sentinței tribunalului consular la curtea de apel din București.

c) Nici în regulamentul consular, nici în legea Ministerului de externe nu se prevede ca tribunalul consular să fie constituit cu procuror.

d) Pentru reducerea pedepsei minorului în conformitate cu dispozițiunile art. 63 cod. pen. trebuie a se lua în considerație pedeapsa prevăzută de lege, iar nu cea pronunțată de prima instanță. Este legală dar pedeapsa



inchisorei de 2 ani, pentru delictul de furt prin efracție săvârșit de un minor

e) Intru cât un român care a comis un furt prin efracție într-o țară străină (la Cairo în Egipt) a fost judecat de tribunalul consular român de acolo și apoi de Curtea de Apel din București, în urma apelului său, nu poate fi vorba de extrădarea lui pentru a fi judecat. (Cas. II decizia penală 2660 din 19 Octombrie 1912, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei Curței de Apel Buc. s. III No. 210/912.)

Recurentul Gh. D. S. Bortoreanu, prin d-l avocat Deștiu.  
Ministerul Public prin d-l Procuror M. Viărașcu..

**Amenințarea prin grai. — Insoțirea ei de o condiție. — Delict prev. de art. 237 c. penal.**

3. Amenințarea prin grai însoțită de o anume condiție intrunește elementele delictului prevăzut de art. 237 c. pen. — (Cas. II, decizia penală No. 2686 din 22 Octombrie 1912, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei C. Apel Galați s. II No. 137/911).

### CASAȚIE S. III

Recurentul Ministerul de fin. prin d-l avocat C. Marinescu.  
Intimata Maria I. P. Viăduva prin d-l avocat I. Petreanu.

**Taxe succesorale. — Obligația moștenitorului de a declara averea rămasă. — Nefacerea declarației. — Contravenție. — Prescrierea ei. — Colateral ce n'a fost pus în posesie prin tribunal. — Punctul de plecare al prescripției. — Actul public sau cu dată certă. — Dovedirea acestui act de către moștenitor. — Art. 98 al. 4 l. timbrului.**

1. După art. 98 al. 4 din legea timbrului, contravențiunile în materie de înregistrare pentru succesiuni se prescriu prin 3 ani dela momentul punerii în posesie de tribunal; când însă punerea în posesie are loc fără intervenirea tribunalului, prescripția curge de la actul public sau cu dată certă ce va fi intervenit între părți, iar pentru succesiunile directe din momentul expirării termenelor în care moștenitorii sunt ținuiți să facă declarațiune de averea rămasă.

Așa dar, mama defunctului intrând de drept în posesiunea averii de moștenire, prescripția curge în favoarea sa din momentul chiar al morții; în ce privește însă pe moștenitorul colateral prescripția nu poate curge în favoarea sa, dacă nu este pus în stăpânirea averii de succesiune prin intervenția tribunalului, de cât din momentul când posesiunea lui s'a făcut cunoscută printr'un act public sau cu dată certă intervenit între moștenitori, dovadă pe care nefacând-o moștenitorul, prescripția nu a putut să înceapă a curge în favoarea sa. (Cas. s. III, decizia No. 418 din 12 Octombrie 1912, prin care s'a casat sentința Trib. Vâlcea s. II No. 94/912).

Recurentul Ministerul de fin. prin d-l avocat C. Marinescu.  
Intimatul Ștefan Lariș ș. a., lipsă.  
Ministerul Public prin d-l Procuror N. I. Zanfirescu.

**Timbru și înregistrare. — Contravenție. — Proces-verbal. — Dreptul de apel la tribunal. — Termen de 15 zile. — Curgerea termenului de la comunicarea făcută prin administrație, iar nu prin portărei. — Art. 78, 79 și 66 l. timbrului.**

2. După art. 78 al. final și 79 din legea timbrului, copiile după procesele verbale de contravenție aprobate de Minister se notifică contravenienților prin mijlocul administrațiunei și dacă contravenienții nu reclamă în justiție în termen de 15 zile dela data notificării, procesele verbale rămân executorii, ne mai putând fi atacate pe nici o cale.

Violează dar aceste dispozițiuni ale legii timbrului tribunalul, când judecă în fond un apel ce era făcut peste termen dela comunicarea procesului verbal de contravenție, făcută prin administrație, argumentând că comunicarea trebuia făcută prin portărei conform art. 66, întrucât o asemenea comunicare se cere numai pentru deciziunile ministeriale date pentru succesiuni mai mari de 50.000 lei. (Cas. III, decizia 473 din 16 Noembrie 1912, prin care s'a casat fără trimitere sentința trib. Tulcea, No. 143/912).

Recurentul Iacob Bergher prin d-nii avocați D. Alexandrescu și Lucian Holoneț.

Intimata firma Neunkirner Druckfabrik A. G. și M. Horowitz prin d-nii avocați Justin Lupus și Eug. Ștefănescu.

**Timbru. — Apel insuficient timbrat. — Plată amendei și completarea timbrului la prima zi de înfățișare. — Ce se înțelege prin prima zi de înfățișare. — Art. 26 și 52 l. timbrului.**

3. Din dispozițiunile art. 26 și 52 din legea timbrului rezultă că apelul și opoziția făcute pe timbru insuficient vor fi declarate nule, dacă partea care le-a făcut nu va justifica, chiar la prima zi de înfățișare, plata amendei și completarea timbrului cerut de lege.

Dispozițiunea ca amenda și completarea timbrului să fie plătite la prima zi de înfățișare a fost luată de legiuitor în scop ca judecata proceselor să nu fie amânată prin acordări de termene după cererile celor interesați, pentru plata amendei și completarea timbrului. atunci însă când procesul s'a amânat din alte cauze, cum ar fi de exemplu pentru că procedura nu a fost îndeplinită, sau pentru a se aplica art. 151 pr. civ. ori după cererea părților de comun acord sau pentru comunicarea motivelor de apel, în asemenea cazuri partea nu poate fi decăzută din dreptul de a se da curs apelului său, dacă va satisface la ziua judecării procesului plata amendei și a timbrului prescise de lege. Prin urmare, dacă tribunalul nu poate să acorde termen pentru completarea timbrului și amendei, nu poate însă nici anula apelul, când la ziua înfățișării apelului, adică atunci când apelul este în stare de a fi judecat, partea va satisface plata amendei și a timbrului. (Cas. III, decizia No. 494 din 28 Noembrie 1912, dată după divergență, prin care s'a casat sentința tribunalului Ilfov s. comercială No. 288/912).

NOTA. — În același sens s'au pronunțat și celelalte secțiuni ale Inaltei Curți, prin decizii recente. A se vedea Cas. I. No. 125 din 10 Februar 912, al cărui sumar s'a publicat în *Curierul Judiciar* No. 21 din 1912 și Cas. II decizia civilă 177 din 7 Septembrie 912, în *Curierul Judiciar* No. 74/912.

R. B.